

N:o 51.

Af Herr **Wallenberg:** *Om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af bestämmelserna om silfver-skiljemyntets legering m. m.*

Då statsmakterna år 1830 återupptogo silfverutmyntningen, beslöts att göra det nya silfvermyntet tolfödigt, således innehållande 75 procent silfver och 25 procent koppar. Den tiden förestälde man sig det vara nödigt att nedsätta silfverhalten för att icke »göra myntet allt för godt»; men man förbisåg att myntets tyngd härigenom ökades utan nämnvärd tillökning i värdet. Alla valörer från och med specien till och med sextondedels specien hade samma legering; enda skilnaden var att toleransen i vikt var större för de mindre myntstyckena.

Då statsmakterna år 1873 beslöto att öfvergå till *guldmyntfot*, förklarades naturligtvis allt derefter pregladt silfvermynt vara *skiljemynt*, deraf ingen annan än statens kassor var pliktig att i en betalning mottaga högre belopp än tjugo kronor i tvåkronostycken och enkronostycken samt fem kronor i mindre silfverskiljemynt. All utmyntning af skiljemynt förbehölls staten, som deremot åtog sig att invexla det förslitna skiljemyntet och ersätta detsamma med nytt.

Enligt Lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873 § 6 bestämmes, att tvåkrono- och enkronostycken skola ega en silfverhalt af 80 procent, 50-öre- och 25-örestycken af 60 procent samt 10-örestycken af 40 procent.

När dessa bestämmelser vidtogos, var silfverpriset på världsmarknaden, hvarmed man vanligen menar noteringarna derå i London, 60 d. pr oz

standard; det har sedermera nedgått så, att 1883 års medelpris icke kan sättas högre än $50\frac{1}{2}$ d. för samma vigt. Detta väsentliga prisfall påkallar uppmärksamhet, så mycket hellre som föga sannolikhet är för handen att det kommer att stanna härvid. Nordamerika, rikt på så många naturens råämnen, eger outtömliga silfvergrufvor, från hvilka stora quantiteter silfver måste komma i marknaden, sedan försöken att införa dubbel myntfot i europeiska länder lyckligtvis strandat mot Englands beslutsamhet, och sedan det börjar visa sig, att utmyntningen af amerikanska silfverdollars, enligt den s. k. »Bland bill», blott för att lägga i Förenta staternas säkra förvaringsrum utan möjlighet att sprida dessa silfverdollars i allmänna rörelsen, icke rätt länge torde få fortgå. Ytterligare prisfall på silfver är således mycket sannolikt, och jag ser ingen olycka deruti, ty silfver är en rätt nyttig och behaglig metall, hvars användbarhet kommer att i flera riktningar vinna utsträckning så snart silfret blir billigare. Af för handen varande förhållanden, så väl som af hvad som kan emotses, anser jag tiden vara inne att vidtaga en nödig och önskvärd förbättring i vårt silfverskiljemynt. Förändringen är nödig derföre, att, om silfverskiljemyntets undervärde eller skilnaden emellan metallvärdet och pregelvärdet blir allt för stort, så uppinuntrar detta till förfalskning eller oloflig tillverkning. Önskvärd är förändringen ur den synpunkt, att alla myntstycken af lägre silfverhalt snart förlora sin vackra silfverfärg och ega en stor benägenhet att inom få år ådraga sig smuts. Detta visar sig redan på tioörestyckena af år 1876.

Förändringen i silfverhalten kan vidtagas utan att den nu bestämda *bruttovigten* behöfver ändras. Olägenheten af att i rörelsen utsläppa myntstycken af samma pregelvärde, men olika bruttovigt, torde ej böra förbises. Den består i omöjligheten att medelst vägning kontrollera antalet myntstycken i en uppräknad summa uti silfverskiljemynt. Om t. ex. enkronostyckets vigt minskas från 7.5 gram till 7 gram, skulle en påse af femhundra enkronor väga från 3.500 kilogram till 3.750 kilogram, under det att en dylik påses vigt nu icke kan understiga 3.750 kilogram med mer än högst 3 gram, om ej felräkning egt rum. En annan olägenhet af att ändra bruttovigten ligger deruti, att en ökad svårighet skulle för allmänheten uppkomma att skilja ett falskt mynt från ett äkta.

Enda afvikelsen från bruttovigtens bibehållande torde kunna vidtagas i afseende på tioörestyckena, men detta betyder mindre, ty dessa myntstyckens antal kunna icke, sedan de en längre tid varit i omlopp, bestämmas genom vägning. Sådana de nu äro är det origtigt att benämna

dem »silfverskiljemynt», ty de äro *kopparskiljemynt*, som hafva en legering af 40 procent silfver.

I möjligaste måtto bör diametern bibehållas, men den rättmätiga klagan från allmänheten för svårigheten att skilja emellan 10-örestycken och 25-örestycken bör icke lemnas utan afseende, fast hellre som 25-örestyckets diameter kan och bör ökas från 17 till $18\frac{1}{2}$ m.m.

För att visa huru litet man är sinnad att i andra länder onödigtvis förtynga silfverskiljemyntet, torde här få uppgifvas den lagliga silfverhalten i nu gällande silfvermynt i

Tyskland	900 tusendelar
Länder tillhörande den latinska myntkonventionen	900; för mynt under 5 francs 835
Spanien	900; » » » 5 pesetas 835
Finland	868; » » » 1 mark 750
England	925
Nordamerikas Förenta stater	900
Brasilien	900; för mindre mynt 835
Japan	900; » » » 800
Nederländerna	945
Österrike: för 2- och 1-Fl.	900
» Maria Theresia Thaler	833.3
» $\frac{1}{4}$ -Fl.	520
» 20-Kreuzer	500
» 10-Kreuzer	400
Ryssland: för Rubel, $\frac{1}{2}$ -Rub. och $\frac{1}{4}$ -Rub.	868; för mindre mynt 500
Turkiet	830
Skandinavien: för 2- och 1-kronor.....	800
» 50-ören och 25-ören	600
» 10-ören.....	400.

Det viktigaste är att dessa bestämmelser voro beslutade *före* det betydliga priset på silfver, och det torde icke vara förknippadt med något äfventyr för oss att nu vidtaga en förbättring i vårt silfverskiljemynt, fast hellre som jag icke ämnar uttrycka någon önskan, i syfte att det nu befintliga silfverskiljemyntet borde ommyntas. Tvärtom kan det gerna slitas, enär min framställning icke afser någon rubbning i bruttovigten

uti nuvarande silfverskiljemynt, dit jag dock icke räknar, af uppgifven orsak, de nuvarande 10-öre styckena, hvilka äro kopparmynt.

När silfverhalten bestämdes på våra silfverskiljemynt, erhöilo de omkring 10 procent högre pregelvärde än metallvärde. Att denna fabrication från början lönat sig kan inhentas af räkenskaperna, men då genom händelser, som icke berott af våra statsmakter att hejda, skilnaden mellan metallvärdet och pregelvärdet uppgått till 20 procent och derutöfver, torde tiden vara inne att vidtaga en förbättring i vårt silfverskiljemynt. Att förändringen bör gå hand i hand med de begge öfriga skandinaviska rikena torde af en hvar inses som högelingen önskvärdt. Utan att drista eller anse mig berättigad göra något lagförslag, tillåter jag mig, för att i siffror åskådliggöra min tankegång i ämnet, här uppställa hvad jag anser såsom eftersträfvansvärdt.

	Bruttovigt gram	Halt	Innehåller fint silfver gram	Innehåller fint silfver i 1 krona gram	Silfrets värde i myntstycket (å 183 kr. pr kg. fint silfver) Kronor	Silfrets värde (å 133 kr. pr kg.) i 1 krona Kronor	Undervärde enl. 1883 års silfverpris
2 kronor	15.000	900	13.500	6.750	1.80	0.90	10 %
1 krona	7.500	900	6.750	6.750	0.90	0.90	10 %
50 ören	5.000	700	3.500	7.000	0.465	0.93	7 %
25 ören	2.420	700	1.694	6.776	0.225	0.90	10 %
10 ören	1.150	600	0.690	6.900	0.092	0.92	8 %

Myntkonventionen emellan Sverige, Norge och Danmark af år 1873 innehåller uti Art. 8 och 9, att icke allenast hufvudmynten af guld, utan jemväl *silfverskiljemynten* och *bronsmynten* skola vara lagligt betalningsmedel, efter det preglingsvärde hvarå de lyda, i alla tre rikena, utan hänsyn till i hvilketdera riket de äro preglade, så snart de blott ej blifvit vanställda eller på olagligt sätt skadade. Likaledes är föreskrifvet att myntstycken, som blifvit skadade, skola tillbakavisas. Detta torde dock böra i tillämpningen ske med ökad liberalitet.

Hvad nu beträffar utsträckningen att tillåta silfverskiljemynt och bronsmynt att vara lagligt betalningsmedel i vårt vidsträckta rike, änskönt

de bära främmande pregel, så torde tiden vara inne att tillse huru vida icke en förändring härutinnan lämpligen ske kan. Sträfvandet efter internationella myntsystem för flera nationer gagnar hufvudsakligen derigenom att flera länder omfatta samma *hufvudmynt* och begagna samma *räkneenhet*.

Väl kan det på gränsorter vara beqvämt att närliggande staters skiljemynt äro gångbara i smärre liqvider, men exempelvis: mellan Sverge och Danmark fans före 1873 års konvention ingen bestämmelse, och likväl cirkulerade danskt skiljemynt öfver allt söder om Sköfde. När nu i tio år det danska skiljemyntet obehindradt cirkulerat i hela Sverge, så är detta bruk nu så allmänt, att ingen lagbestämmelse vidare erfordras, och vill man vidtaga den åtgärden att beordra post, telegraf och jernväg i gränsorterna att emottaga grannlands skiljemynt, så är det allt som för god samfärdsel behöfves. Jag har velat fästa uppmärksamheten på denna angelägenhet, öfvertygad som jag är att en ändring härutinnan icke på något vis kommer att förringa upprätthållandet af den grundtanke, att de tre skandinaviska konungarikena skola upprätthålla sitt myntsystem grundadt på guld.

På grund af hvad jag anført tillåter jag mig föreslå,

det Riksdagen behagade besluta att i underdånig skrifvelse hemställa till Konungen, det Han täcktes taga under ompröfning, huru vida, med anledning af det starka prisfallet å silfver sedan år 1873, det må finnas lämpligt vidtaga förändring i bestämmelserna om *silfverskiljemyntets legering*, samt huru vida det må anses lämpligt att söka åstadkomma sådan ändring i myntkonventionen, att af der omförmälda myntsorter endast guldmynten å kronor må gälla såsom lagligt betalningsmedel, utan afseende på preglingsorten, samt att Konungen derefter täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder Han anser mest lämpliga.

Om remiss till Tillfälligt Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 5 April 1884.

A. O. Wallenberg.